

Hrvatska revizorska komora

Stručno savjetovanje ovlaštenih
revizora u organizaciji Hrvatske
revizorske komore za 2021. godinu

MRevS 540

Praktična primjena

Ivana Krajinović

A large, solid red triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the center.

MRevS 540 Praktična primjena

Napomena:

Sadržaj ovog prezentacijskog materijala je informativnog karaktera i njegova uporaba ne oslobađa korisnika od poduzimanja potrebnih mjera predostrožnosti prije njegove uporabe odnosno ne oslobađa korisnika od obveze primjene izvornih zakonskih odredbi i pravila struke, s toga se ni Hrvatska revizorska komora niti autor prezentacijskog materijala ne mogu smatrati odgovornima prilikom uporabe ili u vezi s uporabom sadržaja koji se nalaze u prezentacijskom materijalu.

Uporaba sadržaja i podataka iz ovog prezentacijskog materijala dopuštena je pod uvjetom navođenja izvora podataka, osim u slučajevima kada je naznačeno drugačije.

MRevS 540 Praktična primjena

Sadržaj

- Uvod
- Ključni naglasci standarda
- Važnost primjene
- Ključni revizijski postupci
- Zaključak
- Literatura

1. Uvod

- MRevS 540 se bavi problematikom revidiranja računovodstvenih procjena i povezanih objava
- Na snazi je za godišnja razdoblja koja su počela nakon 15. prosinca 2019. godine (dakle na snazi za revizije financijskih izvještaja od 2020)
- Izmijenjen kako bi adresirao detaljne postupke koje je potrebno provesti u reviziji računovodstvenih procjena obzirom da procjene kao takve predstavljaju sve značajniji dio financijskih izvještaja a podložne su značajnoj subjektivnosti menadžmenta
- Razlikuje revizijske postupke za procjene nižeg i visokog rizika

- Revizija računovodstvenih procjena važan je dio svih revizija i zahtijeva odgovarajuće uključivanje iskusnih članova revizijskog tima kako bi se osigurala:
 - > Odgovarajuća i temeljita procjena rizika i kategorizacija rizika
 - > Detaljna definicija testova detalja koji odgovaraju na rizike značajnih pogrešnih prikaza (inherentni rizici)
 - > Primjena odgovarajućeg profesionalnog skepticizma
 - > Uključenost članovi tima s odgovarajućim znanjem i vještinama, uključujući stručnjake

2. Ključni naglasci standarda

Naglasak	Utjecaj na revizora
Profesionalni skepticizam	Pažljivo razmatranje dostatnosti i kvalitete prikupljenih revizijskih dokaza vezanih uz prosudbe i odluke koje je menadžment usvojio vezano uz procjene
Detaljna procjena rizika značajne pogreške	Razmatranje uvjeta i događaja koji mogu dovesti do značajne pogreške u procjeni, te razmatranje implementiranih internih kontrola za prevenciju, detekciju i ispravljanje detektiranih pogrešaka.
Pravilan odgovor na neizvjesnost, kompleksnost i subjektivnost procjene	Opseg testiranja ovisit će o riziku materijalne pogreške u procjeni, a rizik ovisi o neizvjesnosti procjene, njenoj subjektivnosti i kompleksnosti.
Specifičan plan revizije za svaku procjenu	Potrebno je testirati metode/ modele, ključne pretpostavke koje su korištene, Izvore podataka
Revizijske procedure nad objavama vezanim uz procjene	Poseban je naglasak potrebno staviti na dostatnost objava u financijskim izvještajima
Detaljnije predstavljanje uprave	Revizor mora pribaviti pisane izjave menadžmenta o razumnosti metoda, pretpostavki i podataka korištenih u procjeni te objava. Također je potrebno razmotriti je li potrebno imati odvojene izjave za značajne procjene.

3. Važnost primjene (1/2)

- Regulatori diljem svijeta sve veći naglasak stavljaju na provođenje adekvatnih revizijskih procedura nad računovodstvenim procjenama
- Obzirom na neizvjesnosti uzrokovane pandemijom COVID-19 očekuje se još veća važnost pravilne primjene odredbi MRevS-a 540
- Najčešći nalazi regulatora uključuju:

Nedovoljno razmatranje ili nedostatak primjene profesionalnog skepticizma prilikom provjere značajnih pretpostavki koje je koristio menadžment (posebice vezano uz procjene očekivanih kreditnih gubitaka, ispravka vrijednosti zaliha, odgođene porezne imovine).

Neadekvatno dokumentiranje značajnih pretpostavki korištenih u poslovnim kombinacijama i budućim financijskim informacijama vezanim za umanjene vrijednosti imovine.

Nedostatak detaljnog pregleda radnih papira vezanih uz procjene od strane iskusnih članova tima (u slučajevima kada se to zahtjeva)

3. Važnost primjene (2/2)

- Kako bi se adresirali nalazi regulatora i adekvatno primijenile odredbe MRevS-a 540 potrebno je:
 - Dodatno naglasiti važnost primjene profesionalnog skepticizma i razmatranja pristranosti revizora i menadžmenta prilikom provođenja revizijskih procedura
 - Detaljnije provesti procedure razumijevanja poslovanja i okruženja revizijskog klijenta vezano uz računovodstvene procjene
 - Uz razmatranje neizvjesnosti procjene potrebno je razmotriti faktore rizika i njihov utjecaj na definiranje inherentnog rizika računovodstvenih procjena koji uključuju subjektivnost, kompleksnost, rezultate prethodnih procjena, promjene u načinu primjene ili odabiru računovodstvenih politika, te pristranost menadžmenta
 - Staviti dodatni fokus na razumijevanje načina na koji menadžment identificira i odabire relevantne metode i modele procjena, pretpostavke te izvore podataka
 - Napraviti adekvatnu kategorizaciju računovodstvenih procjena
 - Detaljno razumjeti procese kroz koje se evidentiraju računovodstvene procjene
 - Detaljno planirati i provesti testove detalja i analitičke procedure

4. Ključni revizijski postupci

Ključni postupci u reviziji računovodstvenih procjena su:

1. Razumijevanje klijenta i njegovog okruženja vezano uz računovodstvene procjene
2. Identifikacija značajnih pozicija financijskih izvještaja vezanih uz procjene te pripadajućih objava
3. Preliminarna procjena rizika
4. Kategorizacija računovodstvenih procjena
5. Identifikacija značajnih procesa vezanih uz računovodstvene procjene
6. Identifikacija rizika značajne pogreške
7. Razumijevanje tijeka transakcija (procesa) vezanih uz računovodstvene procjene
8. Procjena inherentnog rizika
9. Definiranje preliminarne strategije revizije procjena
10. Identifikacija i razumijevanje relevantnih internih kontrola
11. Definiranje testova detalja i analitičkih postupaka
12. Provođenje revizijskih procedura
13. Ocjena adekvatnosti procjena i zaključak o njihovoj ispravnosti

4.1. Razumijevanje klijenta i njegovog okruženja vezano uz računovodstvene procjene

Poslovanje i okruženje

- ◉ U procesu razumijevanja klijenta i njegovog okruženja važno je i razumjeti potpunost računovodstvenih procjena i očekivanih povezanih objava u financijskim izvještajima kroz razumijevanje:
 - > Zahtjeva primjenjivog okvira financijskog izvještavanja vezanih uz računovodstvene procjene (MSFI, HSFI)
 - > Kako se zahtjevi primjenjivih standarda financijskog izvještavanja primjenjuju na prirodu transakcija i događaja u društvu
 - > Regulatornih čimbenika i okvira koji su relevantni za računovodstvene procjene
 - > Onih transakcija, događaja i uvjeta koji mogu dovesti do potrebe za promjenama u načinu priznavanja računovodstvenih procjena ili pripadajućih objava financijskim izvještajima

Interne kontrole vezane uz računovodstvene procjene

- ◉ Revizor je obavezan steći razumijevanje komponenti internih kontrola u društvu vezanih uz procjene što uključuje razumijevanje:
 - > Prirode i opsega upravljanja i nadzora koje klijent ima nad procesima definiranja računovodstvenih procjena koje je definirao menadžment
 - > Postupaka koje menadžment provodi za identifikaciju potrebe za specijalističkim vještima i znanjem potrebnim za donošenje procjena
 - > Kako proces ocjene rizika u društvu identificira i adresira rizike povezane s računovodstvenim procjenama
 - > Kako menadžment radi pregled ishoda prethodnih računovodstvenih procjena i odgovara na rezultate tog pregleda

4.2. Identifikacija značajnih pozicija financijskih izvještaja vezanih uz procjene te pripadajućih objava

- ⦿ Razumijevanje prirode računovodstvenih procjena i povezanih objava, te inherentni rizici koje identificiramo tom pomažu nam u identifikaciji:
 - Računovodstvenih procjena koje su podložne značajnim pogreškama
 - Značajnih pozicija i objava koje uključuju takve računovodstvene procjene

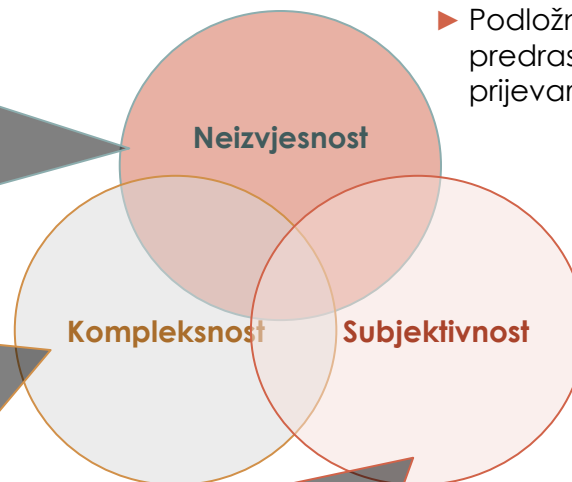
- ⦿ Računovodstvena procjena može:
 - Rezultirati posebnom pozicijom u financijskim izvještajima (na primjer rezervacija za garancije) – identificira se kao značajna pozicija
 - Predstavljati input u kalkulaciji iznosa određene pozicije u financijskim izvještajima (na primjer samostalna prodajna cijena u prihodima) – identificira se kao značajna pozicija, kada je moguće
 - Zahtijevati objavu u financijskim izvještajima ili biti input za određenu objavu – identificira se kao značajna objava

4.3. Preliminarna procjena rizika

- Stupanj neizvjesnosti povezan s budućim nastankom ili ishodom događaja ili uvjeta koji potkrepljuju značajne pretpostavke
- Planirano razdoblje i stupanj neizvjesnosti trendova koji utječu na planove u slučaju kad su planovi važni za procjenu

- Kompleksnost procesa donošenja računovodstvene procjene, i procesa primjene metode procjene i prirode izvora podataka koji se koriste
- Broj i/ili stupanj kompleksnosti značajnih pretpostavki

- Razina subjektivnosti prilikom odabira i primjene metode procjene, značajnih pretpostavki i podataka
- Razina subjektivnosti prilikom odabira procjene menadžmenta i relevantnih objava

○ **Ostali faktori rizika, uključujući:**

- ▶ Ishod prethodnih procjena
- ▶ Promjene u primjeni i odabiru računovodstvenih politika
- ▶ Podložnost pogrešci zbog predrasuda menadžmenta ili prijave

4.4. Kategorizacija računovodstvenih procjena

- ◉ Na temelju preliminarne procjene inherentnog rizika za relevantne tvrdnje, računovodstvene se procjene kategoriziraju kao nisko rizične ili visoko rizične:
 - **Procjena višeg rizika** – procjena sa povećanim inherentnim rizikom za bilo koju relevantnu tvrdnju
 - **Procjena nižeg rizika** – procjena s nižim inherentnim rizikom za bilo koju relevantnu tvrdnju
- Za procjene višeg rizika potrebno je identificirati faktore rizika koji su doprinijeli kategorizaciji računovodstvene procjene kao procjene višeg rizika a koji su povezani s:
 - Metodom/ modelom
 - Pretpostavkama
 - Podacima
- Za procjene nižeg rizika potrebno je samo dokumentirati razloge svrstavanja u tu kategoriju

4.5. Identifikacija značajnih procesa vezanih uz računovodstvene procjene

- Značajni proces/ klasa transakcija se identificira za svaku računovodstvenu procjenu koja je podložna značajnoj pogrešci (za procjene višeg rizika).
- Kada računovodstvena procjena predstavlja i značajnu objavu, potrebno je identificirati i značajni proces pripreme relevantne objave.

4.6. Identifikacija rizika značajne pogreške

- Rizik značajne pogreške identificiramo prilikom:
 - Razumijevanja poslovanja društva i njegovog okruženja, uključujući i kontrolno okruženje
 - Provođenja preliminarne procjene inherentnog rizika za relevantne tvrdnje
 - stjecanja razumijevanja značajnih transakcija vezanih uz procjene
- Također procjenjujemo rizik značajne pogreške koji je povezan s:
 - Odabirom metode/ modela od strane menadžmenta, te značajnih pretpostavki i podataka
 - Načinom na koji je menadžment procijenio i razumio utjecaj neizvjesnosti, kao i njegovo razmatranje različitih ishoda
 - Pregledom ishoda prethodnih procjena od strane menadžmenta i njihov odgovor na rezultate tog pregleda
- Za svaki značajni proces vezan uz procjene, potrebno je identificirati rizik značajne pogreške vezan uz:
 - Metodu, i ako je primjenjivo, model koji je korišten prilikom određivanja procjene
 - Značajne pretpostavke koji su korištene u procjeni, uključujući i značajne faktore koji potkrepljuju svaku pretpostavku (npr. financijski i operativni planovi, odabrane računovodstvene politike, povijesni trendovi)
 - Podatke i informacije koje je menadžment koristio u procjeni, uključujući i izvore podataka
 - objave (kvalitativne i kvantitativne) povezane s računovodstvenom procjenom

4.7. Razumijevanje tijeka transakcija (processa) vezanih uz računovodstvene procjene

Stječemo razumijevanje tijeka transakcije vezane uz procjenu i povezane objave, te identificiramo rizike pogrešnog prikaza kroz razumijevanje kako je menadžment:

- Identificirao relevantne metode/ model, pretpostavke i izvore podataka, te potrebu za njihovom promjenom koja je prikladna u primjenjivom okviru financijskog izvještavanja, uključujući i razumijevanje kako je menadžment:
- Odabrao ili definirao te primijenio metode i modele procjene
- Odabrao pretpostavke koje su korištene , uključujući i razmatranje alternativa, te načina na koji su te pretpostavke identificirane
- Odabrao podatke korištene u procjeni, te razmatrao njihovu adekvatnost, kao i potrebu za korištenjem eksternih izvora podataka ili podataka koji nisu direktno evidentirani u dnevniku knjiženja i analitikama
- Analizirao i razumio utjecaj neizvjesnosti na procjenu, uključujući i razmatranje različitih scenarija ishoda procjene

Razumijevanje tijeka transakcija vezanih uz procjene uključuje i:

- proces pregleda i odobrenja računovodstvene procjene, uključujući i odobrenje pretpostavki i podataka koji su korišteni u postupku procjene, od strane adekvatne razine menadžmenta, te onih koji su zaduženi za upravljanje gdje je to primjenjivo
- Razmatranje segregacije dužnosti između onih koji su zaduženi za pripremu procjene i onih koji su odgovorni za njeno odobrenje
- Razmatranje utjecaja IT-a na tijek transakcija vezanih uz procjene

4.8. Procjena inherentnog rizika

- Nakon razumijevanja transakcija potrebno je ponovo napraviti procjenu inherentnog rizika za relevantne tvrdnje na značajnim pozicijama koje su povezane uz računovodstvene procjene
- Da bi se zaključilo je li preliminarna procjena inherentnog rizika i dalje adekvatna potrebno je razmotriti čimbenike kao što su:
 - Priroda poslovanja društva i povezane pozicije FI, te zahtjeve relevantnog okvira financijskog izvještavanja
 - Stupanj neizvjesnosti procjene, te njenu subjektivnost i kompleksnost
 - Rezultati i ishodi procjena iz prethodnih razdoblja
 - Predrasude menadžmenta u definiranju korištenih pretpostavki
 - Proces procjene
 - Eventualne promjene u okruženju (npr. COVID 19)
- U slučaju značajnih promjena u okruženju u kojem društvo posluje potrebno je pravovremeno ažurirati procjenu rizika jer:
 - Pod utjecajem promjena u okruženju društvo može promijeniti ili razmatrati promjenu input podataka korištenih u procjeni (npr. planirani prihodi, zarada ili novčani tijekovi koji su korišteni u vrednovanju imovine i obveza), pretpostavki, metoda procjene, odabira računovodstvenih politika ili promjenu odgovornosti osoba zaduženih za definiranje
 - Procjene koje smo povijesno kategorizirali kao nisko rizične (npr. naplativost potraživanja, ispravak vrijednosti zaliha) imaju povećanu neizvjesnost ili su pod utjecajem drugih faktora rizika zbog novonastalih okolnosti

4.9. Definiranje preliminarne strategije revizije procjena – oslanjanje na kontrole ili ne

Strategija oslanjanja na interne kontrole subjekta relevantna je i primjenjiva kad:

- Postoje specifične kontrole pregleda i odobrenja računovodstvene procjene
- Su računovodstvene procjene izvedene iz rutinske obrade podataka unutar računovodstvenog sustava subjekta

Kada odlučimo primijeniti strategiju oslanjanja na interne kontrole trebamo:

- Potvrditi razumijevanje dizajna relevantnih kontrola
- Potvrditi naše razumijevanje o tome jesu li relevantne kontrole dizajnirane efikasno, te jesu li implementirane sa svrhom pravovremenog sprječavanja, otkrivanja i ispravljanja značajnih pogrešaka
- Testirati operativnu učinkovitost relevantnih kontrola
- Provesti testove detalja koji odgovaraju rezultatima prethodno provedenog testa kontrola

Strategija u kojoj se fokusiramo na testove detalja može biti relevantna u slučajevima kada:

- Interne kontrole nisu učinkovite (efikasne)
- Nedostatka pravilne segregacije dužnosti

Kada se odlučno primijeniti strategiju testova detalja trebamo:

- Razumjeti i ocijeniti dizajn i implementaciju kontrola koje su relevantne za svaki identificirani značajni rizik
- Provesti testove detalja

4.10. Identifikacija i razumijevanje relevantnih internih kontrola

Identificiramo i razumijevamo relevantne interne kontrole kada:

- > Primjenjujemo strategiju testiranja kontrola i oslanjanja na kontrole
- > Identificiramo značajan rizik koji je povezan s računovodstvenom procjenom (čak i u slučajevima kada primjenjujemo strategiju testova detalja za proces procjene)
- > Ne trebamo testirati operativnu učinkovitost kontrola, osim ako ne odlučimo primijeniti strategiju oslanjanja na kontrole

- ⊙ Stječemo razumijevanje:
 - > Kako menadžment utvrđuje adekvatnost podataka korištenih u računovodstvenim procjenama, kao i situacije kada menadžment koristi eksterne izvore podataka
 - > Kako se procjene, te korištene pretpostavke i podaci, pregledavaju i odobravaju
 - > O postojanju adekvatne segregacije dužnosti između osoblja koje pripremaju procjene i onih koju te procjene odobravaju
 - > O tome provode li se kontrole pregleda
- ⊙ Ovakvo se razumijevanje obično stječe kroz različite upite menadžmentu

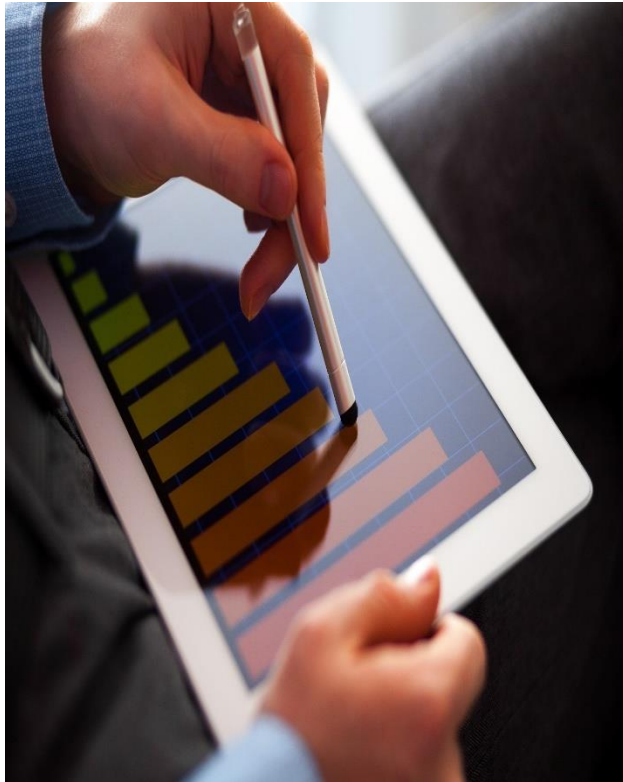

4.11. Definiranje testova detalja i analitičkih postupaka

- Dizajniramo testove detalja kako bismo odgovorili na procijenjeni kombinirani rizik i specifične rizike značajne pogreške koje smo identificirali kroz proces procjene rizika računovodstvenih procjena. Procedure bi trebale između ostalog uključivati:
 - Utvrđivanje pružaju li događaji nakon bilance do datuma revizorskog izvješća dokaze o računovodstvenim procjenama
 - Testiranje načina na koji je menadžment napravio računovodstvenu procjenu
 - Definiranje vlastitog iznosa procjene ili raspona procjene kako bi se ocijenila adekvatnost procjene menadžmenta
- Pristupi testiranju se mogu kombinirati kako bi se testirali različiti elementi procjene (metoda/ modeli, pretpostavke i podaci)

4.12. Provođenje testova detalja

- Na temelju definiranog radnog programa potrebno je provesti testove detalja
- Važno je da testiranje provode ili minimalno pregledaju i odobre iskusniji članovi tima/ ovlašteni revizori koji su u mogućnosti i donijeti zaključak o adekvatnosti iznosa procjene koji je evidentiran u financijskim izvještajima
- Testove detalja na procjenama je potrebno provesti na kraju izvještajnog razdoblja
- Prilikom testiranja važno je testirati i povezane objave koje je menadžment napravio u financijskim izvještajima

4.13. Ocjena adekvatnosti procjena i zaključak o njihovoj ispravnosti

- Na temelju provedenih procedura ocjenjujemo adekvatnost procjena i donosimo zaključak o njihovoj ispravnosti
- Pribavljamo relevantne pisane izjave od menadžmenta

5. Zaključak

- Procjene postaju sve značajniji dio financijskog izvještavanja
- Zbog povećane neizvjesnosti, subjektivnosti i kompleksnosti potrebno je pažljivo razmotriti rizike procjena i definirati odgovarajuću strategiju revizije
- Angažman iskusnih članova tima u provedbi revizijskih procedura vezanih uz procjene je ključan

MRevS 540

Izvori i literatura:

- ◉ MRevS 540
- ◉ MRevS 540 Ilustrativni primjeri
- ◉ EY Auditing accounting estimates coaching kit

MRevS 540 praktična primjena

HVALA!

Ivana.krajinovic@hr.ey.com

